

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående införande av differentierade tillägg till de statliga bidragen för grundbättring.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 432, av herr *Pettersson* i Rosta *m. fl.* har hemställts, att riksdagen i skriftelse till Kungl. Maj:t ville göra framställning om införande av differentierade tillägg till de statliga bidragen för grundförbättring *m. m.*, som kunde vara av betydelse för komplettering av ofullständiga jordbruk, varigenom småbrukarnas möjligheter att komplettera sina jordbruk skulle verksamt främjas.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för detta yrkande hänvisas till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden i ärendet av lantbruksstyrelsen och 1942 års jordbrukskommitté.

Lantbruksstyrelsen har avstyrkt bifall till motionen och anfört följande:

Enligt nu gällande bestämmelser för beviljande av bidrag av statsmedel till förstärkning av ofullständiga jordbruk ävensom till utförande av vissa andra förbättringsarbeten inom jordbruket må sådant bidrag beträffande flertalet slag av arbeten endast beviljas jordbrukare, vars åkerareal icke överstiger tjugu hektar. Med avseende å bidragens storlek föreskrives i regel, att desamma högst må kunna uppgå till viss del av den beräknade kostnaden för företaget, varjämte bidragen oftast maximeras till visst belopp för företag eller för areal- eller nötkreatursenhet. Några föreskrifter angående differentiering av bidragens storlek med hänsyn till den av vederbörande bidragstagare brukade åkerarealen förekomma icke. Däremot stadgas vanligen att vid beviljandet av statsbidrag hänsyn bör tagas till vederbörandes ekonomiska ställning och därmed sammanhängande förhållanden. Sålunda bör jämlika kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 466) angående statsbidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk *m. m.* företräde givas den, som för sin bärgning är mest i behov av den med bidraget avsedda förstärkningen av jordbruket, samt den, som på grund av svag ekonomi eller andra orsaker har större svårigheter att erhålla lån av för ändamålet tillgängliga statsmedel och med hänsyn härtill eller av andra jämförliga anledningar är i mera trängande behov av bidrag. Även i kungörelserna den 30 juni 1933 (nr 434) angående statsbidrag till täckdikning, den 30 juni 1933 (nr 435) angående statsbidrag till gödsel- vårdansläggningar samt den 31 augusti 1940 (nr 816) angående statsbidrag

till uppförande av siloanläggningar för beredande av ensilagefoder betonas, att vid prövning av ansökningar om bidrag såvitt möjligt skall tillses, att bidrag främst komma de jordbrukare till godo, som äro mest i behov därav.

De bidragsförmedlande organen skola sålunda vid beviljandet av statsbidrag till ovannämnda ändamål beakta vederbörande jordbrukares behov av bidrag för utförande av de ifrågasatta förbättringsåtgärderna. Inom ramen för den arealgräns, vilken stadgas för beviljande av bidrag, behöver däremot icke speciell hänsyn tagas till den av vederbörande brukade åkerarealen, ehuru av vad ovan anförts torde framgå, att de minsta jordbruken erhålla en viss företrädesrätt till erhållande av utgående bidrag. Härigenom synas förutsättningar föreligga för en smidig anpassning av de beviljade statsbidragen till vederbörandes behov.

Om, såsom motionärerna ifrågasatt, generella bestämmelser fastställas rörande de särskilda grunder, enligt vilka bidragen skola utgå vid brukningsdelar inom olika, tämligen snävt bestämda storleksklasser, torde tillämpningen leda till dels ökat arbete vid planläggningen för fastställande av bidragssökandens åkerareal, vilket i praktiken ofta är rätt besvärligt, dels en benägenhet att bibehålla fastigheten inom storleksklass, som särskilt gynnas genom högre statsbidrag. En sådan mentalitet skulle snarare motverka än främja motionens syfte. Lantbruksstyrelsen håller före, att differentieringen av bidragen på sätt föreslagits ej kan vara särskilt lycklig. Däremot synes en så vitt möjligt hög bidragsprocent för de bidragsberättigade vara att förorda. I samband med planeringen av beredskapsarbeten i samband med en arbetsmarknadskris har också lantbruksstyrelsen bland annat föreslagit vissa höjningar av bidragsprocenten för innehavare av jordbruk med mindre än 20 hektar åker. Några behovsprövningar skulle ej heller ifrågakomma vid ifrågavarande bidragsgivning. Samtidigt som sålunda högre bidragsprocent i förevarande fall skulle kunna komma i tillämpning har en betydande planlägningsverksamhet redan igångsatts och medelsbehov därför upptagits i framtällning om anslag å beredskapsstat.

Lantbruksstyrelsen vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på att medelstillgången för ifrågavarande förbättringsarbeten redan med nuvarande grunder är otillräcklig. Därigenom komma många bidragstagare icke i åtnjutande ens av den bidragsprocent, som enligt gällande bestämmelser skulle kunna utgå, om medel funnes att tillgå. Innan bidragsvillkoren differentieras, synes därför mera angeläget, att medelsanvisningen höjes till att motsvara de med tillämpning av nuvarande bidragsgrunder erforderliga bidragsbeloppen.

Jämväl 1942 års jordbrukskommitté har hemställt, att motionen icke måtte föranleda någon åtgärd. I övrigt har kommittén anfört följande:

Frågan, vilka åtgärder, som böra vidtagas för att förvandla de nuvarande ofullständiga jordbruken till ekonomiskt bärkraftiga brukningsenheter, sammanhänger intimt med frågan, vilka riktlinjer den statliga jordbrukspolitikens i fortsättningen skall följa. Båda dessa frågor äro för närvarande under utredning inom jordbrukskommittén. Det synes icke lämpligt att man, innan statsmakterna tagit ställning till dessa frågor, skall vidtaga en så genomgripande förändring av de nu gällande reglerna om statliga bidrag till grundförbättring, som i motionen föreslagits.

Utskottet.

Enligt vad som framgår av utredningen i ärendet är frågan om vilka riktlinjer den statliga jordbrukspolitikens i fortsättningen skall följa samt det därmed sammanhängande problemet om vad som bör vidtagas för att för-

vandla de nuvarande ofullständiga jordbruken till ekonomiskt bärkraftiga brukningsenheter föremål för överväganden inom 1942 års jordbrukskommitté. Innan förslag i dessa avseenden framlagts av kommittén, synes icke lämpligt att vidtaga sådana åtgärder som föreslås i motionen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 432 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 maj 1945.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 46.

Reservation

av herr *Andersson* i Hedensbyn.
